

EXPEDITIE
LERARENAGENDA

Leraar: een veelzijdig beroep dat dilemma's oproept

Verslag stakeholdersbijeenkomst
25 november 2020

*Ditte Lockhorst, Bregje de Vries, Amber Walraven,
Monika Louws, Patricia Brouwer, Wouter Schenke,
Marieke van der Pers, Martine van Rijswijk*

Inhoudsopgave

.....	1
Inhoudsopgave	2
Aanleiding en doel	3
Toekomstbestendig leraarschap.....	3
Leraar: een veelzijdig beroep dat dilemma's oproept.....	3
Verken samen met het Expeditieteam het veelzijdige beroep van de leraar	3
Deelnemers	5
Opbrengsten	6
Leraar als veelzijdig beroep.....	6
Woordweb.....	6
Voorbeelden van dilemma's	6
Dilemma 1	7
De rollen en taken die je als leraar graag wilt hebben en wat er binnen het team en de school van je verwacht wordt.....	7
Herkenning in de praktijk	7
Meest gewaardeerde aanpassingen en aanvullingen.....	8
Dilemma 2	9
De verwachtingen vanuit de samenleving ten aanzien van het beroep en wat een leraar zelf de kern vindt van het beroep	9
Herkenning in de praktijk	9
Meest gewaardeerde aanpassingen en aanvullingen.....	10
Dilemma 3	11
Het idee van breed opleiden tot leraarschap of het kiezen voor smalle maatwerktrajecten in de lerarenopleidingen.....	11
Herkenning in de praktijk	12
Meest gewaardeerde aanpassingen en aanvullingen.....	12
Tot slot.....	14

Aanleiding en doel

Toekomstbestendig leraarschap

Het Expeditieteam is in april 2020 gestart met het project 'Adaptief vermogen in navigeren naar toekomstbestendig leraarschap'. De opdracht vanuit het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO) aan het team is onderzoek te doen naar de professionele kwaliteit van de leraar van vandaag en morgen. We zien leraarschap als een systeem van individuen en organisaties waarbij we de zeven thema's van de Lerarenagenda 2013-2020 met elkaar verbinden. Met de [Lerarenagenda](#) geeft de overheid beleidslijnen aan voor de professionalisering van leraren. Ons onderzoek is innovatief, doorkruist grenzen en zoekt onverwachte verbanden. Centraal in het onderzoek staat de professionele kwaliteit van de leraar. Maar dé leraar bestaat niet meer: er is veelvormigheid en veelzijdigheid in het beroepsbeeld ontstaan. Leraren, scholen, lerarenopleidingen en beleidsorganisaties zoeken hun weg naar 'verkiesbare toekomst' in deze veelvormigheid en veelzijdigheid en hebben daarvoor adaptief vermogen nodig: 'Het zelfbewust afwegen van kennis, opvattingen, waarden en persoons- en organisatiekenmerken om bestaand handelen in veranderende contexten te behouden, legitimeren, herinterpreteren of herzien'. Toekomstbestendig leraarschap vraagt adaptief vermogen in alle sectoren van het onderwijsveld (po, vo en mbo) en op alle niveaus van onderwijsorganisatie: bij leraren(teams) (micro), in scholen (meso) en in lerarenopleidingen en beleidsorganisaties (macro). We gaan onderzoeken hoe dit adaptief vermogen er in het Nederlandse onderwijsveld uitziet. Dit schooljaar bestuderen we adaptief vermogen in de context van het vraagstuk van het veranderend beroepsbeeld.

Leraar: een veelzijdig beroep dat dilemma's oproept

De maatschappij verlangt steeds meer van de leraar. Leraren zijn in de eerste plaats pedagogisch, (vak)didactisch en vakinhoudelijk expert. Maar er zijn ook geluiden dat zij onderwijsontwikkelaar of veranderkundige moeten zijn of bijvoorbeeld weten hoe zij effectief samenwerken met collega's om leerlingen en studenten goed te begeleiden. [Het vraagstuk van het veranderend beroepsbeeld](#) is aanleiding voor het Expeditieteam om onderzoek te doen naar adaptief vermogen.

Verken samen met het Expeditieteam het veelzijdige beroep van de leraar

De stakeholdersbijeenkomst was gericht op leraren, schoolleiders of lerarenopleiders in het primair, voortgezet of middelbaar beroepsonderwijs die wel eens aanlopen tegen het veranderend beroepsbeeld. Doel van de bijeenkomst was met onderwijsprofessionals te verkennen welke dilemma's zij tegenkomen in het beroep en hoe zij met dit soort dilemma's omgaan. Het programma van de bijeenkomst zag er als volgt uit:

1. Voorafgaand aan de bijeenkomst is deelnemers gevraagd woorden aan te geven die zij associëren met het beroep van leraar en aansprekende voorbeelden te geven van dilemma's rond het veranderend beroepsbeeld.
2. In ronde 1 van de bijeenkomst is verkend welke mogelijke dilemma's de deelnemers ervaren rond:
 - a. de verwachtingen vanuit de maatschappij ten aanzien van het beroep en wat zij zelf de kern vinden van het beroep van leraar;
 - b. de rollen en taken die je als leraar graag wilt hebben en wat er binnen het team en de school van je verwacht wordt;
 - c. het idee van breed opleiden tot leraarschap of het kiezen voor smalle maatwerktrajecten in de lerarenopleidingen.

3. In ronde 2 van de bijeenkomst is in subgroepen gesproken aan de hand van ervaringen van deelnemers hoe zij met dilemma's omgaan.
4. Ter afsluiting van de bijeenkomst is gevraagd aan deelnemers wat hen tijdens de bijeenkomst nieuwsgierig heeft gemaakt en wat zij nog aan andere leraren zouden willen vragen.

In dit document doen we verslag van de bijeenkomst van 25 november 2020. Het Expeditieteam wil alle deelnemers nogmaals danken voor hun deelname en inbreng tijdens deze bijeenkomst.

Deelnemers

Aan de bijeenkomst namen 15 mensen deel.

Hoewel alle sectoren vertegenwoordigd waren, was de verdeling wel scheef: po was ondervertegenwoordigd, het mbo in de meerderheid. Deelnemers varieerden als het gaat om hun functie: 5 deelnemers gaven aan leraar te zijn, 2 schoolleider, 1 opleider, 1 bestuurder, 3 beleidsmedewerker, 2 onderzoeker, en tot slot 2 'anders'¹.

¹ Bij deze vraag konden deelnemers meerdere antwoorden geven

Opbrengsten

Leraar als veelzijdig beroep

Woordweb

Voorafgaand aan de bijeenkomst gaven deelnemers antwoord op de vraag: welke woorden komen er in je op als je denkt aan het beroep van leraar? Dit resulteerde in onderstaand woordweb:

Wat als eerste opvalt is dat het woordweb gevarieerd is ingevuld. Het beroep leraar roept heel veel verschillende woorden op. Als tweede klinkt de veelzijdigheid van het beroep leraar door in tal van woorden: genoemd is bijvoorbeeld opvoeder, pedagoog, vakdocent, coach, ontwikkelaar, beoordelaar en teamlid. Als derde valt de verantwoordelijkheid voor het leren van leerlingen en studenten op. Genoemd zijn termen als talentontwikkeling, kansen, maar ook maatschappelijk en rolmodel. Tot slot valt op dat er veel belevingswoorden zijn genoemd die worden geassocieerd met het beroep leraar. Aan de ene kant werkdruk, kwetsbaar, ondergewaardeerd, aan de andere kant passie, genieten en roeping.

Voorbeelden van dilemma's

Naast woorden die opkomen bij het beroep van leraar hebben deelnemers aansprekende voorbeelden gegeven van dilemma's rond het veranderend beroepsbeeld.

Dilemma 1

De rollen en taken die je als leraar graag wilt hebben en wat er binnen het team en de school van je verwacht wordt

Leraren maken continue afwegingen in zijn of haar handelen over wat 'goed' onderwijs is. Deze afwegingen komen voort uit hun persoonlijke waarden en opvattingen over de leraar die zij willen zijn. Maar leraren zijn bijna altijd onderdeel van een team, wat maakt dat de leraar ook te maken heeft met gedeelde normen, waarden en opvattingen van dat team. Deze normen, waarden en opvattingen van leraar en team hoeven niet altijd overeen te komen en dat kan frictie of schuring opleveren tussen de individuele leraar en het team.

1^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Het volgen van een masteropleiding wordt op veel scholen aangemoedigd. Masteropgeleide leraren willen meer met hun onderzoekende en innovatieve capaciteiten doen in school. Maar in de praktijk vertalen deze nieuwe capaciteiten zich vaak maar zeer beperkt naar het team. Masteropgeleide leraren kunnen hun capaciteit niet inzetten of er wordt weinig gebruik van gemaakt.

2^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Individuele professionaliseringsdoelen en -behoeftes van de leraar kunnen verschillen van die van het team, zeker als ideeën over goed onderwijs tussen teamleden verschillen. In het uiterste geval worden individuele leerbehoeftes opgevat als 'persoonlijke hobby' of volgen leraren professionaliseringsactiviteiten die zij als beperkt relevant ervaren. Er moet worden gelaveerd tussen individuele behoeftes aan en collectieve verantwoordelijkheid voor professionalisering.

3^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Het komt regelmatig voor dat leraren samen onderwijs ontwerpen, uitvoeren en beoordelen. Dit kan lastig zijn als eigen ideeën schuren met wat collega's in het team vinden. Collega's kunnen immers andere afwegingen maken over wat zij het beste vinden voor leerlingen of studenten en hoe het onderwijs eruit moet zien.

Herkenning in de praktijk

Deelnemers werd gevraagd: herken je het dilemma als zodanig in de onderwijspraktijk en kom je het ook tegen in de eigen praktijk? Hierop gaven deelnemers de volgende antwoorden:

Keuze	Aantal	Percentage
Herken heel goed, kom tegen in eigen praktijk	10	71%
Herken heel goed, kom niet tegen in eigen praktijk	0	0%
Herken een beetje, kom tegen in mijn praktijk	1	7%
Herken een beetje, kom niet tegen in eigen praktijk	3	21%
Herken dit dilemma helemaal niet	0	0%
Totaal	14²	

Tien deelnemers (71%) gaven aan het dilemma 'de rollen en taken die je als leraar graag wilt hebben en wat er binnen het team en de school van je verwacht wordt' heel goed te herkennen en het tegen te komen in de eigen praktijk. Drie deelnemers (21%) gaven aan het dilemma een beetje te herkennen, maar het niet in de eigen praktijk tegen te komen. Eén deelnemer gaf aan het dilemma een beetje te herkennen en tegen te komen in de eigen praktijk. Over het algemeen wordt dilemma 1 door deelnemers herkend.

² Deze vraag is in Spiliter door 14 deelnemers beantwoord; 1 deelnemer sloot later in de bijeenkomst aan

Meest gewaardeerde aanpassingen en aanvullingen

Deelnemers werd gevraagd aanpassingen/aanvullingen te geven op de beschrijving van dilemma 1. Vervolgens is deelnemers gevraagd aan te geven welke aanpassingen en aanvullingen op de beschrijving van dilemma 1 zij het meest waardevol vonden. Dit levert het volgende beeld op:

Onderdeel		%	Score
De manier van samenwerken en leidinggeven speelt een grote rol. Visie die er op school is op onderwijs en samenwerken speelt een rol.		71,4%	10
Open lerende houding van het team is randvoorwaardelijk. Lerende organisatie van belang (teach what you preach)		71,4%	10
Leidinggevende hebben niet altijd zicht op welke expertise verschillende docenten hebben		42,9%	6
Juist de diversiteit van al die verschillende leraren lijkt mij positief voor het onderwijs. 'Schuren' is de negatieve consequentie.		42,9%	6
De rollen/taken zijn eveneens afhankelijk van het beeld van 'goed onderwijs' van directie en bestuur. Dit leidt tot een ander soort frictie dan verschillende beelden tussen collega's binnen het team.		35,7%	5
Interessant is of je het als team moet zien of als ecosysteem. Vanuit een ecosysteem binnen een school is het mogelijk om de randen van de samenwerking op te zoeken, zonder je eigen autonomie daarin te verliezen. Netwerkvorming, ipv teambuilding. Zijn er andere kijkwijzes mogelijk op een team?		28,6%	4
Verwachtingen uit de maatschappij spelen ook een rol		28,6%	4
Frustratie Overleg is nodig tussen docenten onderling en leidinggevende. Visie van een school op onderwijs en samenwerking.		21,4%	3
	 1 2 3 4 5 6 7 8 9		

Twee aanvullingen/ aanpassingen die zijn ingebracht worden door een ruime meerderheid van de deelnemers (71%) als waardevol aangemerkt. De eerste aanvulling betreft: De manier van samenwerken en leidinggeven speelt een grote rol. Visie die er op school is op onderwijs en

samenwerken speelt een rol. De tweede aanvulling betreft: Open lerende houding van het team is randvoorwaardelijk. Lerende organisatie van belang (teach what you preach).

Dilemma 2

De verwachtingen vanuit de samenleving ten aanzien van het beroep en wat een leraar zelf de kern vindt van het beroep

Dit dilemma bestaat uit schuring tussen wat er in de samenleving verwacht wordt van leraren en wat een leraar zelf de kern vindt van het beroep. Voor de leraar kan dit lastig zijn omdat deze het gevoel heeft niet te kunnen of willen voldoen aan het beroepsbeeld dat de samenleving heeft en/of oplegt. Ook voor de samenleving kan het wringen, omdat leraren niet aan alle verwachtingen voldoen en dit bijvoorbeeld door ouders, maar ook beleidsmakers wordt verwacht.

1^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Landelijk is vastgelegd wat de onderwijstijd is. Dit levert werkdruk op, omdat leraren relatief veel uren lesgeven. Leraren willen meer tijd besteden aan de eigen professionele ontwikkeling of onderwijsontwikkeling, maar daar komen ze niet aan toe.

2^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Passend onderwijs is een verwachting vanuit de samenleving die hoge eisen stelt aan het onderwijs. Passend onderwijs vraagt van leraren dat zij competent zijn in het (extra) ondersteunen van leerlingen of studenten. Het gevoel van competentie is nog niet bij alle leraren aanwezig of ze ervaren spanning en zorg over het goed kunnen helpen van alle leerlingen in de klas. Ontevredenheid van leraren en ouders over passend onderwijs dwingt op beleidsniveau een heroverweging van aanpak en uitvoering.

3^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Landelijk zijn er initiatieven van leraren die actie ondernemen als beroepsgroep, zoals Lerarencollectief, Beter Onderwijs Nederland en Beroepsvereniging Opleiders mbo (BVMBO). De initiatieven dragen bij aan zeggenschap over en eigen criteria voor de kwaliteit van het onderwijs en van leraren. De vraag is of alle leraren zich vertegenwoordigd en (onder)deel voelen van een collectieve beroepsgroep? En: Hoeveel ruimte is er voor individuele beroepsidentiteit binnen de formele structuren van management, bestuur en toezicht?

Herkenning in de praktijk

Deelnemers werd gevraagd: herken je het dilemma als zodanig in de onderwijspraktijk en kom je het ook tegen in de eigen praktijk? Hierop gaven deelnemers de volgende antwoorden:

Keuze	Aantal	Percentage
Herken heel goed, kom tegen in eigen praktijk	9	60%
Herken heel goed, kom niet tegen in eigen praktijk	3	20%
Herken een beetje, kom tegen in mijn praktijk	3	20%
Herken een beetje, kom niet tegen in eigen praktijk	0	0%
Herken dit dilemma helemaal niet	0	0%
Totaal	15	

Negen deelnemers (60%) gaven aan het dilemma 'de verwachtingen vanuit de samenleving ten aanzien van het beroep en wat een leraar zelf de kern vindt van het beroep' heel goed te herkennen en tegen te komen in de eigen praktijk. Drie deelnemers (20%) geven aan het dilemma goed te herkennen maar niet tegen te komen in de eigen praktijk, en drie deelnemers geven tot slot aan het dilemma een beetje te herkennen en tegen te komen in de eigen praktijk. Over het algemeen wordt dilemma 2 door deelnemers herkend.

Meest gewaardeerde aanpassingen en aanvullingen

Ook hier is deelnemers gevraagd aanpassingen/aanvullingen te geven bij dilemma 2. Deelnemers werd vervolgens weer gevraagd aan te geven welke aanpassingen en aanvullingen op de beschrijving van het dilemma 2 zij het meest waardevol vonden. Dit levert het volgende beeld op:

Onderdeel		%
De maatschappij vraagt in toenemende mate flexibiliteit. Dit staat soms haaks op hoe het onderwijs is georganiseerd en wat leraren van de organisatie verwachten (de bekende roosterproblematiek).		66,7%
Beroepsgroepen: hoeveel wil je er hebben? Probleem van dit dilemma is dat er niet één vertegenwoordiging van leraren is. Er zijn er velen. Vakbonden, collectieven, individuen, vakgroepen (in vo en mbo). Voor iedere club leraren is een club... hoe kan de samenleving dan nog duiden wat de leraar is?		53,3%
Misschien is 'de samenleving' nog te veel een containerbegrip. In de samenleving zijn verschillende groepen die elk iets anders verwachten van het leraarsberoep.		46,7%
Er is geen helder nieuw beeld van wat een leraar moet doen... zou m.i. meer vanuit het leren aangevlogen moeten worden i.p.v. de leraar		46,7%
Bepaalt de professional zelf in een publiek gefinancierd bestel wat de rol van de leraar is?		33,3%
Onderwijstijd vs. persoonlijke ontwikkeling. Gaat om productiviteit van lesgeven, het gewenste resultaat en de professionele ontwikkeling die daarvoor nodig is om het beste onderwijs te kunnen geven. Dit wordt vaak vergeten.		33,3%
Veelal wordt door docenten vanuit kennis les gegeven; de maatschappij verwacht in toenemende mate competenties.		33,3%
Het beeld van een leraar op vo en beroepsonderwijs is erg hardnekkig opgehangen aan oude beeld van vroeger		26,7%
De laatste jaren zijn er taken bij de leraar bijgekomen (lessen vanuit de brandweer, EHBO, burgerschap), allemaal heel belangrijk, maar is 5 dagen een klas hierdoor niet 8 dagen een leerkracht? Minder kinderen zorgt niet voor minder werk.		26,7%
Onderdeel		%
Docenten in het mbo moeten van alle markten		20,0%

Onderdeel		%
thuis zijn. Zowel kennis van de doelgroep, werkveld, didactiek en pedagogiek. Studenten verwachting is ook hoog.		
Complexe adaptieve systemen moeten meer samenwerken (boundary crossing)		20,0%
Door meer techniek kunnen ouders meer van het onderwijs zien en willen graag meehelpen, deze goedbedoelde adviezen zijn niet altijd toe te passen in een klas met 25 kinderen		20,0%
Ik denk dat dit vooral in po speelt, daar wordt alles over de schutting gegooid, vo minder.		6,7%
Passend onderwijs zegt niet dat de leraar alles moet oplossen. Passend onderwijs geeft aan dat je als leraar moet kunnen differentiëren op het niveau van de leerling. Vraag is: is passend onderwijs een doel of een middel?		0,0%
	1 2 3 4 5 6 7 8 9	

Twee aanvullingen/ aanpassingen die zijn ingebracht worden door een (ruime) meerderheid van de deelnemers (67% en 53%) als waardevol aangemerkt. De eerste aanvulling betreft: De maatschappij vraagt in toenemende mate flexibiliteit. Dit staat soms haaks op hoe het onderwijs is georganiseerd en wat leraren van de organisatie verwachten (de bekende roosterproblematiek). De tweede aanvulling betreft: Beroepsgroepen: hoeveel wil je er hebben? Probleem van dit dilemma is dat er niet één vertegenwoordiging van leraren is. Er zijn er velen. Vakbonden, collectieven, individuen, vakgroepen (in vo en mbo). Voor iedere club leraren is een club... hoe kan de samenleving dan nog duiden wat de leraar is?

Dilemma 3

Het idee van breed opleiden tot leraarschap of het kiezen voor smalle maatwerktrajecten in de lerarenopleidingen

Recent zijn ideeën geopperd over breed opleiden van leraren en specialiseren tijdens de eerste jaren in het beroep. Daar tegenover staat de opvatting dat het beroep van leraren in verschillende onderwijscontexten (PO jonge en oudere kind; VO vakspecifiek onderwijs; (v)MBO beroepsgericht onderwijs) dusdanig verschilt dat gescheiden opleiden vanaf het begin nodig is.

1^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Vanuit scholen en overheidsbeleid klinkt de wens om het opleidingsstelsel te herzien zodat de inzetbaarheid van leraren verhoogd wordt. Een bredere opleiding kan bijdragen aan meer uitwisseling van leraren tussen verschillende onderwijstypen. Verdere specialisatie tijdens de jaren daarna kunnen leiden tot gevarieerde loopbaanpaden in vier ontwikkelstadia: in opleiding, startend, ervaren, en expert. Kortom: breed of specialistisch opleiden?

2^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Scholen worstelen met de wens een personeelsbeleid te realiseren dat flexibel is en diverse instroom benut. Opleidingen worstelen met de borging van een passend gevarieerd opleidingsaanbod en de kwaliteit daarvan. Zij-instromers bijvoorbeeld hebben meer behoefte aan een maatwerktraject in de opleiding, maar opleidingen hebben moeite dit te realiseren.

3^e voorbeeld van uiting van dit dilemma: Scholen willen zelf graag meer in de lead zijn bij het

opleiden en begeleiden van leraren, terwijl het afgeven van de bevoegdheid bij de opleiding ligt. De opleiding heeft een eindverantwoordelijkheid die zij niet wil en kan afstaan aan de scholen.

Herkenning in de praktijk

Deelnemers werd gevraagd: herken je het dilemma als zodanig in de onderwijspraktijk en kom je het ook tegen in de eigen praktijk? Hierop gaven deelnemers de volgende antwoorden:

Keuze	Aantal	Percentage
Herken heel goed, kom tegen in eigen praktijk	7	47%
Herken heel goed, kom niet tegen in eigen praktijk	1	7%
Herken een beetje, kom tegen in mijn praktijk	4	27%
Herken een beetje, kom niet tegen in eigen praktijk	1	7%
Herken dit dilemma helemaal niet	2	13%
Totaal	15	

Zeven deelnemers (47%) gaven aan het dilemma ‘het idee van breed opleiden tot leraarschap of het kiezen voor smalle maatwerktrajecten in de lerarenopleidingen’ heel goed te herkennen en tegen te komen in de eigen praktijk. Eén deelnemer gaf aan het dilemma heel goed te herkennen maar niet tegen te komen in de eigen praktijk. Vijf deelnemers gaven aan het dilemma een beetje te herkennen, waarbij vier deelnemers aangeven het dilemma wel tegen te komen in de eigen praktijk en één deelnemer aangeeft het dilemma niet tegen te komen in de eigen praktijk. Twee deelnemers geven aan het dilemma helemaal niet te herkennen. Over het algemeen zijn deelnemers positief over de herkenbaarheid van dit dilemma.

Meest gewaardeerde aanpassingen en aanvullingen

Ook voor dit dilemma zijn deelnemers gevraagd om aanpassingen/aanvullingen te geven en daarna gevraagd aan te geven welke aanpassingen en aanvullingen op de beschrijving van het dilemma 3 zij het meest waardevol vonden. Dit levert het volgende beeld op:

Onderdeel		%
Het leren houdt niet op na de lerarenopleiding. Sterker nog: dan begint het pas. Er moet echt nog veel meer aandacht komen voor nascholing en ontwikkeling van docenten (en tijd en ruimte).		64,7%
Breed opleiden in de basis, specialiseren aan het eind. De kracht van de cross-over tussen PO - VO - MBO en lerarenopleidingen benutten. Dat is van groot belang.		41,2%
Maatwerk komt aan echt leren tegemoet en ontwikkeling. Tegelijk moet helder zijn waar iemand in zijn ontwikkeling zit ten opzichte van een eindkwalificatie. Dat helpt vakcoaches en betrokkenen in de scholen om de juiste verwachtingen te hebben van de persoon in opleiding en de juiste feedback te geven. Door onduidelijkheid over trajecten kom ik steeds vaker tegen dat er of teveel verwacht wordt en iemand in opleiding stuk		35,3%

Onderdeel		%
loopt, of dat iemand in opleiding juist niet de ontwikkeling doormaakt die verwacht mag worden.		
Iedereen leert op verschillende wijze en heeft daarbij ook zijn eigen leervraag. Maatwerk is daarbij van belang en zeker het met en van elkaar hierin leren in de eigen werksituatie kan leiden tot kwaliteit van onderwijs.		35,3%
Zij-instroom is een ander type opleiding voor nodig: het gaat om professionele studenten. Dit vraagt per definitie om meer maatwerk, anders opleiden, meer services dan de reguliere opleidingen nu bieden.		35,3%
Iedereen heeft later in de praktijk wensen, of vallende kwartjes, of veranderende rollen of kennisdomeinen. Als er ruimte wordt geboden door de organisatie (tijd) kun je verder leren wat je op dat moment nodig hebt (in welke vorm of vormen dan ook).		29,4%
Wat doet het met het beroepsbeeld als leraren breder worden opgeleid?		29,4%
Het is en/en. Opleiden tot expertgeneralist voor specifieke onderwijssector.		23,5%
Misschien vraagt flexibiliteit in het opleiden van leraren om niet in hokjes of blokjes te denken.		23,5%
Bij maatwerk wordt op de pabo vaak ingezet op een verkorte versie van de opleiding. Vakinhoudelijk kan ik daar vaak wel in mee, maar op het gebied van stage lopen, is het echt een kwestie van vliegreuen maken. De pabo in 1.5 jaar is voor veel studenten te kort.		23,5%
Het opleiden vooral via de scholen laten lopen lijkt me een heel slecht idee. Dan krijg je teveel niveauverschil en het gevaar bestaat dat het een ondergeschoven kindje wordt op school.		23,5%
Ik begrijp het dilemma niet zo goed. Een brede basis en specialisatie sluiten elkaar toch niet uit?!		23,5%
Waarom zou je moeten kiezen? Ik zet als rector in op OIDS, èn Trainees in Onderwijs èn "klassiek" breed opgeleide collega's èn zij-instromers met maatwerkprogramma's		23,5%
Als je dit aanvliegt vanuit het leren, kom je wellicht ook makkelijker tot een combinatie van breed en speciaal/smal/maatwerk.		11,8%
Covid-19 brengt veel druk op continuïteit van onderwijs. Scholen geven nu massaal aan geen tijd te hebben voor begeleiding. Over de crisis heen kijken misschien wel, maar kan dit nu vernieuwd worden? Dat is de vraag. Het traditionele meester - gezelschap aanpak in een nieuwjasje.		11,8%

Onderdeel		%
Wat willen docenten zelf het liefst? Breed opgeleid worden of specifiek voor een doelgroep staan?		11,8%
Ik merk vaak dat collega's die zeer negatief zijn over de lerarenopleiding, ook niet zo goed opgelet hebben en er weinig uitgehaald hebben. Ik ben eigenlijk zeer positief over de eerstegraads opleidingen die er zijn. Ik vind ze hoog van niveau en precies breed genoeg opleiden.		5,9%
Gezien de opvoedende rol van de leraar in po en de beroepsvaardigheden die in het MBO moeten worden aangeleerd, zou de opleiding daarvoor enkel open moeten staan voor mensen met relevante levenservaring. En dus niet direct aansluiten op een mbo-4 of havo.		0,0%

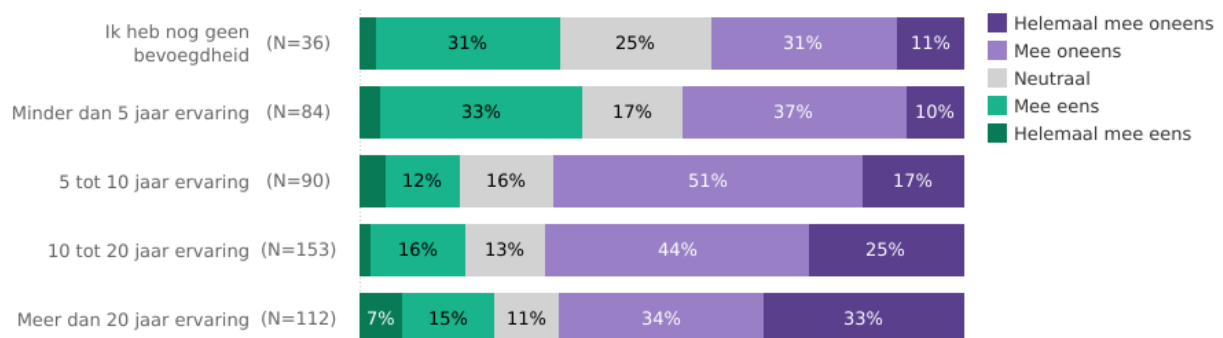
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Eén aanvulling/ aanpassing die is ingebracht wordt door een ruime meerderheid van de deelnemers (65%) als waardevol aangemerkt: Het leren houdt niet op na de lerarenopleiding. Sterker nog: dan begint het pas. Er moet echt nog veel meer aandacht komen voor nascholing en ontwikkeling van docenten (en tijd en ruimte).

Tot slot

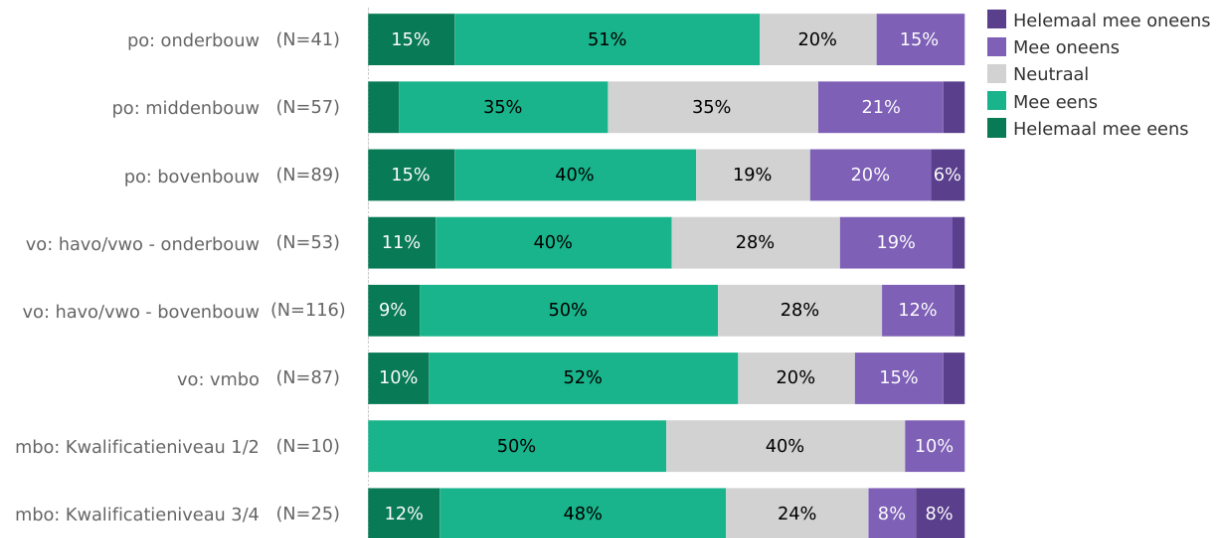
De opbrengsten van de bijeenkomst (1) helpen om adaptief vermogen van leraren(teams), scholen, lerarenopleidingen en beleidsorganisaties beter te begrijpen; (2) helpen om ervaringen met en voorbeelden van adaptief vermogen beter in kaart te brengen en te bevragen bij stakeholders; (3) helpen bij het vinden van aansprekende voorbeelden voor de veldstudie die nu start; en tot slot (4) zijn aanleiding om vragen via [Teacher Tapp NL](#) te stellen. Een aantal van deze vragen zijn al gesteld in de Teacher Tapp NL en de antwoorden op deze vragen vind je hieronder:

Ik voel me regelmatig onzeker over wat mijn school van mij als leraar verwacht.

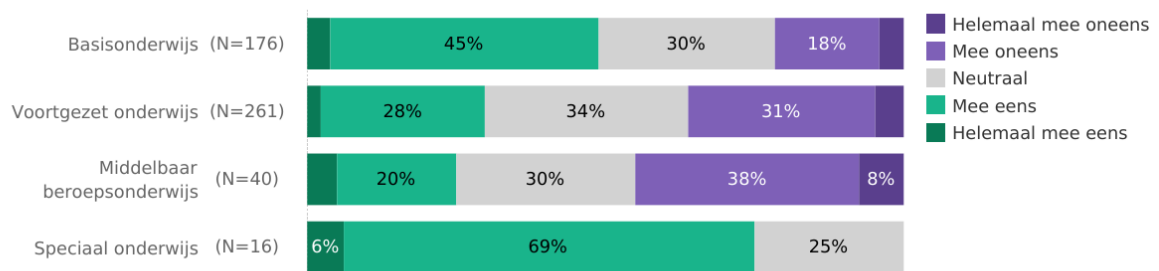
Teacher Tapp NL - vraag beantwoord door 476 leraren op 12/8/2020

Mijn klassenmanagement wordt bemoeilijkt door de manier waarop ouders hun kinderen opvoeden

Teacher Tapp NL - vraag beantwoord door 508 leraren op 12/9/2020

Hoge verwachtingen van ouders houden me scherp

Teacher Tapp NL - vraag beantwoord door 516 leraren op 12/10/2020